
Datum : 19 januari 2021
Aan : raad
Van : Piet Brouwer
Onderwerp : Reacties op conceptvisie OWO-samenwerking

Aanleiding

Op 25 juni 2020 hebben de raadsleden van Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland de conceptvisie OWO-samenwerking ontvangen met het verzoek een aantal vragen te beantwoorden. Hieronder staan de antwoorden van de Opsterlandse fracties die gereageerd hebben.

Vragen aan de raden

1. *Hoe kijkt u in zijn algemeenheid aan tegen de OWO-samenwerking?*
2. *Hoe rangschikt u van 1 tot 4 (1 is belangrijkste, 4 het minst belangrijk) de doelen uit de Bestuursovereenkomst 2015 (artikel 2) van de OWO-samenwerking:*
 - a. *Kwaliteitsverbetering*
 - b. *Minder (meer)kosten*
 - c. *Kwetsbaarheid verminderen*
 - d. *Optimaliseren dienstverlening en klantvriendelijkheid*
3. *Wat vindt u van het concept, zoals dat in de bijlage is bijgevoegd?*
4. *Wat zijn wat u betreft thema's met samenwerkingsmogelijkheden voor de OWO-samenwerking?*
5. *Mist u verder nog elementen die u graag opgenomen wilt zien?*

Reacties van de fracties

1.	Hoe kijkt u in zijn algemeenheid aan tegen de OWO-samenwerking?
OB	OWO is geen doel op zich. Wat werkt moeten we in stand houden, wat niet werkt in samenwerking, moeten we teruggeven aan de 3 gemeenten. OWO hoeft ook niet te groeien, groei is geen doel. Wel de doelmatigheid (efficiency) verhogen zonder de couleur lokale te verliezen. Het doel van de OWO samenwerking moet zijn: Een verbetering voor onze inwoners zijn qua kwaliteit én qua kosten. De OWO samenwerking is om die reden gestart met 3 gelijkende plattelandsgemeentes. Voordelen: 1. Bestuurlijk hebben we zo meer invloed op regionaal en provinciaal niveau. 2. Sommige complexe of repetitieve zaken kunnen we gezamenlijk efficiënter uitvoeren met couleur locale. 3. Minder kosten, dus lagere lasten inwoners.
CDA	In zijn algemeenheid zien wij zeker de meerwaarde van de OWO samenwerking, voor de individuele gemeenten. Uitgangspunt van de samenwerking moet zijn om de belangen van onze inwoners, ondernemers en passanten beter te kunnen bedienen. Hierin zijn kwaliteit, continuïteit en efficiëntie van essentieel belang. Wel missen we de ambitie van de samenwerking, de punt op de horizon ontbreekt.

PvdA	Positief
VVD	
GL-OL	Voor onze fractie is de bestuurlijke samenwerking tussen Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland niet altijd te doorgronden. Wij geloven zeker dat er door deze samenwerking een efficiëncyslag gemaakt kan worden op het gebied van administratieve en digitale processen. (En dus ook een kostenbesparing) Maar als het verder gaat dan gezamenlijke administratieve en digitale processen herkennen wij nog geen echte meerwaarde. Er wordt gesproken over het delen van kennis en kunde. Toch blijkt dan, uit bijvoorbeeld rapporten van de Rekenkamercommissie, dat met alle kennis en kunde van drie gezamenlijke gemeenten de VTH-afdeling per gemeente een andere werkwijze heeft/had en er toch voor gekozen wordt/werd voor de eigen lokale kleur. Of dat ondanks alle samenwerking, kennis en kunde van drie gemeenten er te weinig grip is geweest op de kosten van de Jeugdzorg. Terwijl uit een rapport blijkt dat er wel degelijk meer grip mogelijk was geweest. Concrete cijfers over wat de OWO-samenwerking kost en wat deze uiteindelijk oplevert, kan het college niet geven. Nu gaat het ons niet om de centen achter de komma maar ook globale cijfers hierover ontbreken. Ook leidt de samenwerking ons inziens niet tot minder inhuur van externen. (Zoals o.a. adviesbureaus.) Verder wordt er nooit gesproken over de democratische legitimiteit van de OWO-samenwerking. Wij zijn een gekozen volksvertegenwoordiging van onze eigen gemeente. Hoe verder de samenwerking gaat, des te meer zeggenschap geven de gekozen volksvertegenwoordigers op. Voor raadsleden is het (vaak) niet duidelijk hoe zij zich nog kunnen "bemoeien" met de intergemeentelijke samenwerking. Los naast alle gemeenschappelijke regelingen die er ook nog zijn.
CU	Voor inwoners is OWO redelijk onzichtbaar en dat is een van de doelstellingen, we kunnen als raad merken dat OWO op de achtergrond de motor is, dit geeft in veel gevallen de juiste koers welke gereden moet worden met de OWO motor. Wat voor de ChristenUnie fractie de afgelopen jaren speelt is dat het erg moeilijk is om er een goede vinger achter te krijgen wat in de praktijk de grote voordelen zijn voor onze inwoners, hebben ze er echt profijt van of is het meer dat de organisaties zaken eenvoudiger kunnen organiseren. Wat is het grote voordeel binnen het sociaal domein van de samenwerking? De kosten zijn nog steeds veel te hoog. Wat is het voordeel voor de inwoner dat de administratie van belastingen centraal wordt geregeld. Deze vragen zijn lastig te beantwoorden, mede doordat er voor de ChristenUnie fractie bijna geen ervaringen zijn van voor de samenwerking hiermee bedoelen wij de financiële verschillen. Tevens komt de vraag bij ons op, wat is op basis van geld (euro's) het voordeel, minder meer kosten wordt steeds aangegeven als grote voordeel, hoe krijgen we hier echte een vinger achter, dit is lastig inzichtelijk te maken, en daar zou volgens ons meer aan gewerkt kunnen worden, wil je de samenwerking intensiveren. We moeten de samenwerking ook naar de inwoners kunnen uitleggen, promoten en daardoor draagvlak creëren voor toekomstig beleid vanuit OWO. Conclusie, als we de teksten lezen dan zie we, proberen we een goede samenwerking tussen de verschillende gemeenten, maar vinden het lastig om dit ook te verwoorden aan onze inwoners, daar het lastig is om dit in efficiëntie, kwaliteit en geld uit te leggen.
BAS	
D66	De OWO-samenwerking is een politieke oplossing voor een maatschappelijk vraagstuk. De toenemende complexiteit van openbaar bestuur, decentralisaties gekoppeld aan een afnemende politieke betrokkenheid hebben veel gemeenten gedwongen tot schaalvergroting. Opsterland heeft daar in 2012 een model in gevonden. Deze oplossing begint met kennelijke tegenstrijdigheid: samen optrekken met behoud van eigen identiteit wat de OWO-samenwerking karakteriseert. Samenwerken vereist een team. Een nieuw effectief team vereist een nieuwe identiteit gevormd door de nieuwe leden. Anders veranderd er niets fundamenteels. En dat blijkt in de praktijk ook.

	De 3e overweging van het bestuursakkoord zijn niet gekoppeld aan concrete doelstellingen; het is benoemen van kwaliteiten waar een ongedefinieerde 80.000plus gemeente over beschikt. Hierdoor is de effectiviteit van de OWO-samenwerking niet meetbaar. Ook de gerealiseerde financiële effecten in de visie missen vergelijkbaarheid. Zakelijk beschouwd is de OWO-samenwerking een vorm van outsourcing. Daar is feitelijk de OWO-structuur niet voor nodig. Ook is kennisverbreding in de OWO-samenwerking niet per se een realistische verwachting. Daarvoor zijn schaal en problematiek van de OWO gemeenten te gelijksoortig. Juist door andere inzichten zal innovatie /kennisverbetering een kans krijgen. De CvK stelt dat schaalvergroting vanuit de Provincie geen noodzaak is. Ik vermoed dat hierbij vooralsnog moet worden toegevoegd; als de financiën het toelaten. De 3 gemeenten worden gekenmerkt door een fors aandeel lokale partijen. Dat maakt een onafhankelijke koers een politieke werkelijkheid. In de komende jaren mag verwacht worden dat er een forse professionalisering van het apparaat nodig is om complexe dossiers zoals de energietransitie, verduurzaming, invoering omgevingswet en legitimatie van lokaal bestuur te kunnen behandelen. De vraag is of Opsterland dit zelfstandig aan kan. Het rekenkameronderzoek VTH geeft dit vertrouwen niet direct. Indien de uitgangspunten van het bestuursakkoord concrete inhoud wordt gegeven lijkt me niet uitgesloten dat intergemeentelijke samenwerking ook in een grotere schaal kunnen worden gezocht. De uitvoeringstaken zoals die nu door de OWO units worden uitgevoerd kunnen prima in een grotere structuur opgaan waarbij samenwerking met Smallingerland en Heerenveen voor de hand ligt. Dit kan op dezelfde wijze als nu in OWO-verband. Ook kan in complexere deelgebieden een grootschalige samenwerking worden aangegaan waar juist de variëteit innovatie en versterking teweeg kan brengen. Vooral de energietransitie, sociaal domein en ruimtelijke ordening lenen zich hiervoor. Het zal daarmee nog steeds een Opsterlandse oplossing zijn die enerzijds onafhankelijkheid biedt met ruimte voor professionalisering. Of het daarmee de beste oplossing is op basis van de huidige kennis niet vast te stellen.
FNP	

2.	Hoe rangschikt u van 1 tot 4 (1 is belangrijkste, 4 het minst belangrijk) de doelen uit de Bestuursovereenkomst 2015 (artikel 2) van de OWO-samenwerking: a. Kwaliteitsverbetering b. Minder (meer)kosten c. Kwetsbaarheid verminderen d. Optimaliseren dienstverlening en klantvriendelijkheid
OB	1. Minder (meer)kosten 2. Optimaliseren dienstverlening en klantvriendelijkheid 3. Kwaliteitsverbetering 4. Kwetsbaarheid verminderen
CDA	1. Optimalisering dienstverlening en klantvriendelijkheid, Het belang van de inwoners staat voorop. 2. Kwetsbaarheid verminderen. Als OWO hebben we meer daadkracht en invloed op provinciaal en misschien ook wel landelijk op niveau (P10). Ook zijn we in staat een sterkere ambtelijke organisatie te bouwen. 3. Kwaliteitsverbetering. Door gezamenlijk onderwerpen op te pakken hoeft je het wiel niet zelf uit te vinden en kan meer deskundigheid/specialisten worden

	aangenomen/ingehuurd. 4. Minder (meer)kosten. Dit zou het logische gevolg zijn van een efficiënte samenwerking.
PvdA	1. Kwaliteit. 2. Klanttevredenheid 3. Verminderen Kwetsbaarheid 4. Minder (meer)kosten
VVD	
GL-OL	1. Minder (meer)kosten 2. Optimalisering dienstverlening/burgervriendelijkheid (Klanten hebben we niet want onze inwoners kunnen niet kiezen/overstappen.) 3. Kwaliteitsverbetering (Maar dit is in de eerste plaats verantwoording van de gemeente zelf.) 4. Kwetsbaarheid
CU	1. Kwaliteitsverbetering, hier merkt onze inwoner het meest van! 2. kwetsbaarheid verminderen, kleine gemeente is kwetsbaarder! 3. Minder (meer)kosten, Dit is een voortvloeisel uit kwaliteit verbetering!! 4. optimaliseren dienstverlening, dit moet ongeacht samenwerking een lopend proces zijn.
BAS	
D66	1. Kwaliteitsverbetering 2. Optimaliseren dienstverlening en klantvriendelijkheid 3. Minder (meer)kosten 4. Kwetsbaarheid verminderen Toelichting 1. kwaliteitsverbetering, teveel gaat ondermaats, samenwerking gaat niet verder dan operationeel, iedere gemeente houdt eigen werkwijze (rekenkamer rapport) 2. optimaliseren dienstverlening is min of meer het zelfde als 1. 3. minder meer kosten is feitelijk zoeken naar synergie: nagelaten is hier een nul meting onder te leggen. Zonder meetbaarheid nutteloos. 4. kwetsbaarheid verminderen - opgaven decentralisatie, afnemende betrokkenheid inwoners, complexiteit dossiers en komende decentralisatie. Deze laatste is feitelijk een vooronderstelling op zelfstandigheid. Het zegt eigenlijk: we willen zelfstandig blijven maar hoe zorgen we ervoor dat we dit kunnen blijven.
FNP	

3.	Wat vindt u van het concept zoals dat in de bijlage is bijgevoegd?
OB	Opsterlands Belang is tevreden met het stuk wat nu voorligt. Het stuk leest niet als een visie, het zijn eerder acties voor de komende jaren, een agenda. De vraag is of dit erg is, het huidige concept geeft een duidelijk beeld van de komende periode, in plaats van een verhaal van een visie op een abstracter niveau.
CDA	Het is een zeer helder document en leest eenvoudig. Wel missen we de inhoudelijke ambitie en de echte visie. Het voelt een beetje als voortborduren op het bestaande. Maar zit er niet meer in? En op basis waarvan zijn deze 10 punten geselecteerd? Ze lijken van verschillende niveaus. Wij missen hier de stip op de horizon, wat willen we als gemeenten wel en wat willen we niet als het gaat om samenwerken?
PvdA	Herkenbaar, weinig spannend en vernieuwend maar vooral beschrijvend. De focus ligt heel erg op de machinerie van de back-offices en weinig op de strategische toekomstagenda/visie op samenwerken.

VVD	
GL-OL	Het document lijkt op pseudo-fusie. Wij begrijpen niet wat de meerwaarde is van een OWO-identiteit. Over bepaalde thema's is het document wel duidelijk. Zoals bij de punten 3, 4, 5 en 9 Maar punten 6, 8 en 10 gaan over thema's waar de gemeenteraden over gaan en die per gemeente ook politiek bepaald zijn. Niet duidelijk wordt hoe de OWO-samenwerking op deze punten de democratische legitimiteit raakt.
CU	Het concept ziet er goed uit, leest makkelijk, en geeft duidelijk aan wat de doelstellingen zijn, voor communicatie naar de burger zou het compacter kunnen.
BAS	
D66	Zie antwoord 1.
FNP	

4.	Wat zijn wat u betreft thema's met samenwerkingsmogelijkheden voor de OWO-samenwerking?
OB	OWO hoeft ook niet te groeien, groei is geen doel. Wel de doelmatigheid (efficiency) verhogen zonder de couleur locale te verliezen. Wat werkt moeten we in stand houden, wat niet werkt in samenwerking, moeten we teruggeven aan de 3 gemeenten.
CDA	In de basis zou wat ons betreft bij ieder thema of vraagstuk de vraag moeten worden gesteld of dit gezamenlijk als OWO kan worden opgepakt. Het is in ieder geval goed om aangaande de omgevingsvisie gezamenlijk op te trekken, dit is een zeer complexe opgave waar we als gemeenten voor staan. Ook denken we aan de energietransitie.
PvdA	Omgevingswet, inburgering, recreatie en toerisme, energietransitie/duurzaamheid.
VVD	
GL-OL	-
CU	Wonen, werken in de 3 gemeenten, hoe kun je nog beter de krachten bundelen om gezamenlijk te groeien, naar mooier wonen, meer werk en nog betere vrijetijdsbesteding. Wat vind de inwoner belangrijk en waar kunnen we hen gezamenlijk nog beter van dienst zijn en meer in tegemoet komen.
BAS	
D66	Zie antwoord 1.
FNP	

5.	Mist u verder nog elementen die u graag opgenomen wilt zien?
OB	Procedure voor mogelijke nieuwe onderdelen OWO-samenwerking: Voor ieder nieuw vlak waar op samengewerkt zal worden, moet onderbouwd moeten worden en worden voorgelegd aan de 3 gemeenteraden: 1. Hoe de samenwerking op dat vlak bijdraagt aan kostenbesparing voor onze inwoners. 2. Hoe de samenwerking op dat vlak bijdraagt aan kwaliteitsverbetering voor onze inwoners. 3. Hoe de samenwerking bijdraagt aan meer invloed voor de regio. 4. Hoe punt 1,2 en 3 gemeten worden en worden teruggerapporteerd aan de verschillende raden. 5. Wat de exit strategie is, indien de samenwerking op dat vlak niet werkt.
CDA	Zoals eerder aangegeven missen wij een echte visie, een stip op de horizon. Ook gaat de visie niet in op de beleidsmatig kansen, zijn deze er niet? Volgens ons moet duidelijk worden wat we van elkaar verwachten en waar we naar toe willen.
PvdA	Zie de antwoorden op de vragen 3 en 4.
VVD	

GL-OL	Wij zouden graag in het document ook graag informatie over de rol van de gemeenteraad bij de OWO-samenwerking. (Bijvoorbeeld, waar gaat de raad over bij dit thema, hoe komt besluitvorming tot stand, gaat dit om uitvoering of liggen er bij dit thema ook politieke besluitvormingen ten grondslag?)
CU	-
BAS	
D66	De OWO-discussie vergt een professionele analyse waartoe een samenwerking moet leiden en op welke wijze dit meetbaar wordt. Daarbij is een gemeente met 80.000plus als uitgangspunt te algemeen. Welke gemeente en welke kwaliteiten doelt men dan op? Wat wil men concreet bereiken. De afgelopen 8 jaar heeft aangetoond dat er samengewerkt kan worden maar is het resultaat ervan onvoldoende duidelijk. Of de OWO-samenwerking voldoende basis biedt voor de uitdagingen van de toekomst staat voor ons niet vast. Samenwerken met behoudt van eigen identiteit lijkt mooi maar is ook een contradictio in terminis. De ervaring van de afgelopen jaren is een goede basis om vast te stellen wat minder effectief is gebleken en waar behoefte ligt. Het outsourcing principe kan worden opgeschaald en op de eerdere genoemde deelterreinen valt een ingrijpende samenwerking te overwegen. Wij zijn voor een oplossing waar een grondige analyse en pakket aan mogelijkheden ligt. Dat is op voorhand geen voortzetting noch beëindiging van de huidige samenwerking. Wel zien wij veel kansen in een grootschalige samenwerking tussen OWO met Smallerland en Heerenveen.
FNP	